

**КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

_____ доц. А. В. Стасишин
(підпис)

“27” січня 2023 р

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ

галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування;

спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

спеціалізація: «Публічне адміністрування та управління бізнесом»

ОП «Публічне адміністрування та управління бізнесом»

освітній ступінь: бакалавр

ЛЬВІВ 2023

Програма навчальної дисципліни «Електронне врядування» - циклу нормативних навчальних дисциплін для студентів галузі знань: 28 Публічне управління та адміністрування; спеціальності: 281 Публічне управління та адміністрування, спеціалізації: «Публічне адміністрування та управління бізнесом», ОП «Публічне адміністрування та управління бізнесом».

“27” січня 2023 р., 9 с.

Розробники: Бобко Л.О. – доцент кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом, кандидат педагогічних наук, доцент.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом
Протокол № 7 від “27” січня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Комарницька Г.О.

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 7 від “27” січня 2023 р.

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний етап розвитку державотворчих процесів в Україні актуалізує об'єктивне вивчення використання оптимальних форм державного управління, які б з одного боку задовольняли потреби випереджаючого розвитку суспільства, а з іншого – могли бути реалізовані за сучасних реалій. З огляду на це, особливої уваги потребує така форма організації державного управління, як електронне урядування, впровадження якої було розпочато кілька років тому і яка сьогодні набуває все більшої підтримки суспільства.

Навчальна дисципліна «Електронне урядування» спрямована на формування у студентів теоретичних знань з питань державної політики розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування, видів електронної взаємодії між державою і суспільством, механізмів реалізації електронної демократії та надання електронних державних послуг, а також практичних навичок використання критеріїв оцінки веб-сайтів органів влади, наявності в них інтерактивних можливостей. Дисципліна орієнтує на пошук причин неефективності функціонування елементів системи електронного урядування та націлена на формування вмінь з розробки планів і алгоритмів впровадження систем електронного документообігу в органах державного управління та органів місцевого самоврядування.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом вивчення курсу є теоретичні засади та практичний досвід використання електронного урядування в публічному управлінні.

Мета навчальної дисципліни

сформувати у студентів сучасну систему знань про природу та теоретичні засади електронного урядування та виробити вміння застосовувати технології e-government у практиці публічного адміністрування, в тому числі при наданні державно-управлінських послуг.

Основне завдання

курсу полягає у формуванні в студентської молоді міцних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування для налагодження ефективних комунікацій взаємодії в інформаційному просторі.

Місце навчальної дисципліни у структурно-логічній схемі

Дана дисципліна є важливою складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», а також логічним продовженням вивчення таких дисциплін, як «Комунікації та ділова мова в управлінні», «Теорія і практика публічного адміністрування», «Менеджмент в публічному управлінні», «Комунікації в публічному адмініструванні» та інших.

Вимоги до знань і умінь

За умови успішного виконання вимог щодо опанування науки, студент набуде таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні завдання, виробничі ситуації, проблеми у сфері професійної діяльності і з поглибленим рівнем знань та вмінь інноваційного характеру, достатнім рівнем інтелектуального потенціалу.

Загальні компетентності :

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність розробляти та управляти проєктами;
- здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні;
- здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності :

- здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти;
- здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери;
- здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо

впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування;

- здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування;
- здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування;
- здатність забезпечувати належний рівень якості управлінських та адміністративних продуктів, послуг чи процесів;
- здатність аналізувати діяльність інституцій державного та корпоративного секторів;
- здатність до державно-приватного співробітництва в процесах вироблення, реалізації та оцінювання публічної політики в площині перетину сфер управління, економіки, публічної діяльності.

Програмні результати навчання:

- знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень;
- визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії;
- уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи;
- уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм;
- представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності;
- планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків;
- уміти аналізувати політику ефективного залучення організаційних форм громадськості до процесів електронного урядування, формувати систему показників та критеріїв, здійснювати їх ідентифікацію;
- здійснювати стратегічне і оперативне планування діяльності публічних організацій, бізнес-структур.

У результаті вивчення предмета студенти повинні

а) знати:

- категорійно-понятійний апарат проблематики інформаційного суспільства та електронного урядування;
- загальні принципи, методи та моделі електронного урядування;
- нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування;
- сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду в Україні;
- основні принципи, напрями і механізми трансформації системи публічного управління в Україні у відповідності з вимогами інформаційного суспільства;
- організаційну систему управління впровадженням електронного урядування в Україні;
- кращий зарубіжний та вітчизняний досвід у цій сфері;

б) уміти:

- оцінювати та аналізувати стан електронного урядування;
- застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо інформаційної політики;
- оцінювати стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів;
- здійснювати комплексний аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- користуватися системою електронного документообігу;
- ініціювати, розробляти та впроваджувати інновації на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання в практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Навчальна програма складена на **3 кредити**.

Форми контролю – **проміжний модульний контроль, екзамен**.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
1.	Тема 1. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства
2.	Тема 2. Комунікації та співробітництво в інформаційному суспільстві
3.	Тема 3. Теоретико-методологічні та організаційні засади електронного врядування
4.	Тема 4. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні
5.	Тема 5. Архітектура та інформаційно-технологічна інфраструктура електронного врядування
6.	Тема 6. Мережа Інтернет
7.	Тема 7. Електронний документообіг
8.	Тема 8. Електронні адміністративні послуги
9.	Тема 9. Менеджмент і маркетинг електронного врядування
10.	Тема 10. Електронна демократія
11.	Тема 11. Інформаційні виборчі технології
12.	Тема 12. Інформаційна безпека в електронному урядуванні

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства

Концептуальні засади інформаційного суспільства. Міжнародні стандарти та принципи побудови інформаційного суспільства. Україна у світовому інформаційному просторі: оцінка рівня розвитку інформаційного суспільства та пріоритетні завдання державної політики. Державна політика і управління розвитком інформаційного суспільства та інформатизації в Україні. Основні напрями застосування інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні.

Тема 2. Комунікації та співробітництво в інформаційному суспільстві

Вступ до міжкультурних комунікацій. Міжкультурні фактори в інформаційному суспільстві. Міжкультурні відмінності в професійній управлінській діяльності. Соціально-психологічні основи міжкультурної комунікації.

Тема 3. Теоретико-методологічні та організаційні засади електронного врядування

Електронне урядування: концептуальні засади, поняття та сутність. Передумови впровадження електронного урядування. Організаційні та інституційні основи електронного урядування. Зарубіжний досвід електронного урядування.

Тема 4. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні

Національні програми реформ як складова розбудови сучасної національної системи е-врядування. Концепція інформатизації: нормативно-правове забезпечення. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного врядування в Україні. Сучасні державні проекти з розвитку е-врядування та їх законодавче забезпечення.

Тема 5. Архітектура та інформаційно-технологічна інфраструктура електронного врядування

Концептуальні засади єдиної архітектури та інформаційно-технологічної інфраструктури електронного урядування. Складові інформаційно-технологічної інфраструктури електронного урядування. Системи інформаційних ресурсів в електронному урядуванні. Основи програмно-технічного забезпечення електронного урядування.

Тема 6. Мережа Інтернет

Інтернет як основа електронного врядування. Державна політика в розвитку телекомунікаційних систем Інтернет в Україні.

Тема 7. Електронний документообіг

Електронний документообіг у діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Інформаційно-технологічні аспекти запровадження електронного документообігу. Організаційні та правові аспекти запровадження електронного документообігу в систему державного управління. Електронний цифровий підпис. Системи електронного документообігу.

Тема 8. Електронні адміністративні послуги

Електронні державні (муніципальні) послуги: поняття, характеристики, класифікація, стандарти форматів опису. Організаційно-управлінські засади реалізації електронних послуг органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Розроблення та впровадження порталів послуг органів влади. Технології створення порталів послуг органів влади. Надання електронних державних (муніципальних) послуг в Україні на центральному, регіональному та місцевому рівнях.

Тема 9. Менеджмент і маркетинг електронного врядування

Концептуальні основи організаційних комунікацій. Менеджмент комунікацій у системі електронного урядування. Інформаційний маркетинг як сучасна філософія ринкової економіки. Маркетинг послуг у системі електронного урядування

Тема 10. Електронна демократія

Стан розвитку е-демократії у світі та Україні. Концепції електронної демократії. Сутність та сучасні форми електронної демократії. Зарубіжний досвід розвитку електронної демократії.

Тема 11. Інформаційні виборчі технології

Роль інформаційних виборчих технологій у формуванні представницьких органів влади. Правові засади використання інформаційних виборчих технологій в Україні. Організаційні аспекти реалізації інформаційних виборчих технологій. Побудова ефективної інформаційної

виборчої кампанії. Основні види інформаційних виборчих технологій та форми їх реалізації. Інформаційна діяльність органів публічної влади та посадових осіб у період виборчого процесу

Тема 12. Інформаційна безпека в електронному урядуванні.

Державна політика інформаційної безпеки. Організаційно-правове забезпечення інформаційної безпеки в електронному урядуванні. Заходи та технології технічного захисту інформації. Комплексні системи захисту інформації. Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Про інформацію [Електронний ресурс]: Закон України від 13.01.2011 р. № 2938-17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс]: Закон України [від 13.01.2011 р. № 2939-VI]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
3. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 606с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/monografii/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_2017.pdf
4. Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січ. 2002 р. №3. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF#Text>
5. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – 312с.
6. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV, зі змінами. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15#Text>
7. Деякі питання документування управлінської діяльності. Постанова Кабінету міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-%D0%BF#Text>
8. Електронний документообіг та захист інформації: навч. посіб./ О.Б. Кукарін / За заг. ред. д. держ. унр., професора Н.В. Грицяк-К.: НАДУ, 2015.-84 с.
9. Дубова С. В. Електронне урядування: Навчально-методичний посібник./ с.40 С. В. Дубова –К.: «Центр учбової літератури».2017. - 144 с. Режим доступу: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/dubova.pdf>
10. Абраменко Ю. Ю., Чикаренко І. А. Зарубіжний досвід е-врядування та проблеми його імплементації в Україні / Ю. Ю. Абраменко, І. А. Чикаренко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayypiu.pdf>
11. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / Н.В. Грицяк, Л.В. Литвинова. – За заг. ред. д. держ. упр., професора Н. В. Грицяк. – К. : Вид-во К.І.С., 2015. – 108 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/42b15310-a571-47cc-aeaa-cfd07b9fa6f0.pdf
12. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. – К., 2017. Частина 9: Електронний документообіг.

- Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади / [С.П. Кандзюба, Р.М. Матвійчук, Я.М. Сидорович, П.М. Мусієнко]. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 64 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/handle/123456789/3691?show=full>
13. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. – К., 2017. [В.Я. Малиновський, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко]. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 70 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://onat.edu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Part_001_Feb_2018.pdf
14. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияев І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012. (ОБСЕ 2012). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/25b2e244-abac-4811-a0e5-4e420559b51d.pdf>
15. Машкаров Ю.Г. Електронне врядування. Інформатизація державного управління, Навчальний посібник./ Ю.Г. Машкаров, О.В. Орлов, П.С. Клімушин, І.В. Кобзев, М.В. Мордвинцев – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. – 292 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Biblioteka_Magistra/73ee0a3d-5403-4736-a57a-084e0ade26ae.pdf

Допоміжна література:

1. Георгиев И. Центральная Европа на пути к электронному правительству // Государственное управление в переходных экономиках. Интернет на службе граждан. - К.: Международный центр перспективных исследований, 2003. - С. 11 – 14.
2. Демпси Дж. Электронное правительство и его выгоды для широких масс // Государственное управление в переходных экономиках. Интернет на службе граждан. - К.: Международный центр перспективных исследований, 2003. - С. 24 - 27.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №208 "Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний уряд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF#Text>
4. Марченко В.В. Електронне урядування в органах виконавчої влади: адміністративно-правові засади : монографія. Харків : Панов, 2016. 444 с.
5. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР, зі змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Остапов С. Е. Технології захисту інформації: навчальний посібник / С. Е. Остапов, С. П. Євсєєв, О. Г. Король. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 476 с.
7. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/6b6901a9-7d53-4a54-90a8-c894e3fbd91b.pdf>
8. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/publish/article?art_id=177524088
9. Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 27.01.2016 р. № 96/2016. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016#Text>
11. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенюк. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – 312 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4756>
12. Глосарій термінів Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.dovidka.com.ua/p.html#Enterprise_policy.

13. Хорошко В. О. Основи інформаційної безпеки: підручник / В. О. Хорошко, В. С. Чередниченко, М. Є. Шелест; за ред. В. О. Хорошка. – К.: ДУІКТ, 2008. – 186 с.
14. Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.
15. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / С. А. Чукут, О. В. Загвойська; за заг. ред. С. А. Чукут. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 136 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Vitchiznyanij-i-zarubizhnij-dosvid-vprovadzhennya-elektronного-uryaduvannya.pdf>

РОЗДІЛ 5. РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

1. Кабінет Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
2. Законодавство України <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
3. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/en/main2/>
5. Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. Івана Франка <http://old.library.lnu.edu.ua/bibl/>
6. Методичні матеріали кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом ЛНУ імені І. Франка https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/SYLABUS_Komunikatsii.pdf